

DUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI SZEMLE

Dunakeszi - Alag Helyismereti Lapja

SZERKESZTŐSÉG: KÖLCSEY FERENC VÁROSI KÖNYVTÁR
DUNAKESZI, KOSSUTH LAJOS U. 6.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
CSOMA ÁTILA ÉS LŐRINCZ RÓBERT

MEGJELENIK ÉVENTE HÁROMSZOR
KIADJA A KÖLCSEY FERENC VÁROSI KÖNYVTÁR

Szabó István cséplőgépe

Malmos Szabó István (1863-1943) gazda Dunakeszi születésű. Tizenegy gyermeke közül kilencet nevelt fel, illetve látott el földrésszel. István nevű fia később Dunakeszi bírja lett. Az apa gőzmalmot működtetett az akkori Mező út (ma Martinovics utca) 24. szám alatt, amely az 1914-15-ös években épült. Innen a megkülönböztető előnév.

Dunakeszin a búza- és rozsmagok elkülönítését a szártól még főleg kézzel vagy állati erővel történő csépléssel végezték az 1900-as évek legelején, így nagy könnyebbséget jelentett a gőzzel hajtott cséplőgép megjelenése. Ez tiszta szemet adott, a szalmát, a töreket és a polyvát pontosan szétválasztotta. Az 1923-ban készült fényképeken látható gőz meghajtású cséplőgép, melyet a helyiek tüzes gépnek is neveztek, a Lukovszky-kert alatti (Szent István út és Fő út kezdete) Szerűskertben üzemelt. A gép szintén Szabó István tulajdona volt, mellyel bérceplést vállalt. A nagyobb fotón az előtérben a gőzgép látható, mely egy hatalmas szíj segítségével hajtotta meg a háttérben látható cséplőszekrényt. Az ellenkező irányból készült kis képen, a cséplőszekrény előtt az ún. cséplőbanda, más néven gépesbanda áll, mely szinte hierarchikus felépítésben

végezte a munkát. A magoktól „megszabadított” gabonaszárakat hatalmas kazalba rakták.

A nagy képen a gőzgép előtt balról Szabó István egyik fia, Ferenc, a kép közepén pedig sötét ruhában és kalapban maga a tulajdonos, az ún. gépesgazda, Szabó István áll.

(a szerkesztők)



TARTALOM:

Szabó István cséplőgépe1

LŐRINCZ Róbert
Fejezetek a dunakeszi és az alagi
tűzvédelem korai történetéből2HESP József
Az alagi angol kolónia III. rész ...4KÁDÁR Endre
Mama (részlet)6CSOMA Attila
Emléktáblák Dunakeszin II. rész ...8SZAKÁLL Lászlóné
Régi dunakeszi fényképek10

SZÁMUNK SZERZŐI:

CSOMA Attila – könyvtáros
HESP József – lóverseny szakíró
KÁDÁR Endre – író
LŐRINCZ Róbert – könyvtáros
SZAKÁLL Lászlóné – a Révész
István Helytörténeti Gyűjtemény
vezetője, Dunakeszi díszpolgáraDUNAKESZI HELYTÖRTÉNETI
SZEMLE

Dunakeszi-Alag Helyismereti Lapja

Megjelenik évente háromszor,
1000 példányban

Felelős szerkesztő:

Csooma Attila és Lőrincz Róbert
Kiadja: Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár
Dunakeszi, Kossuth Lajos u. 6.

Felelős kiadó: Csonka Mária

Nyomdai előkészítés:

Preysing Frigyes

Nyomda: Raszter Nyomda Kft.,
Budapest, Gyöngyösi u. 89.

ISSN 1789-9230

A lap megjelenését támogatja
Dunakeszi Város Önkormányzata

A címlapon, valamint a 3. és a 10-12. oldalon szereplő fotókat a Révész István Helytörténeti Gyűjtemény, a 6-7. oldalon található képeslap-fotókat Csooma Attila bocsátotta rendelkezésünkre. A 6-7. oldalon található két portréfotó a városi könyvtár Petanovics József-gyűjteményéből való. Az Alagon készült képeken Petanovics Mária szerepel. A 8-9. oldal fotóit Siklósi Zsolt készítette.

LŐRINCZ RÓBERT

Fejezetek a dunakeszi és az alagi tűzvédelem korai történetéből

A hazai szervezett tűzvédelem felkarolója az önkéntes tűzoltó egyletek létrejöttét is szorgalmazó Széchenyi Ödön gróf volt. A kiegyezés után sorra alakuló vidéki tűzoltó testületek koordinálására 1870. december 5-én létrehozták a Magyar Országos Tűzoltó Szövetséget, melynek első elnöke maga Széchenyi Ödön lett. A nagyobb városokban szerveződő hivatásos tűzoltóságok mellett – hosszú időn keresztül – ezeknek az önkéntes alapon létrehozott tűzoltó egyesületeknek a feladata volt a tűz okozta károk megakadályozása, az élet- és vagyonvédelem biztosítása a kisebb településeken.



Schmidt János tűzoltó (1906)

Az országos példát követve Dunakeszin 1903-ban 27 taggal, Bohunka Alajos vezetésével alakult meg az Önkéntes Tűzoltó Testület. Az egyesület tagjai munkájukat ingyenesen végezték, szabadidejüket áldozták a közösség javára. A munka, mint szinte mindenhol az országban, itt is nehézkesen indult, hisz a testület nem rendelkezett elegendő és megfelelő tűzoltó felszereléssel. Az állami szervek részéről anyagi segítség nemigen érkezett, pedig az eszközök beszerzése hatalmas összegeket emésztett fel. Pénzre pedig csak a tagok befizetéseiből, adományokból és az egyesület által rendezett táncmulatságok bevételeiből számíthattak. Így fordulhatott elő, hogy a testület kezdetben nem rendelkezett még tűzoltó fecskendővel sem, csupán kéziszerszámokkal volt ellátva. A pénzügyi arányokat jól szemlélteti, hogy az 1927-ben rendezett nagysikerű, közel 500 fős táncmulatság tiszta bevétele 116 pengő volt, ugyanakkor egy mozdonyfecskendő több mint 3000 pengőbe került. A befolyó adományoknak és tagdíjaknak köszönhetően a dunakeszi tűzoltók az 1920-as években egy, az 1930-as évek

végén már két mozdonyfecskendővel látták el feladatukat. A felszereléseket a község-házának a mai Dózsa György tér felé eső részén kialakított szertárban tárolták. A testület a szűkös anyagi lehetőségek ellenére nagy hangsúlyt fektetett a külsőségekre, egységes, reprezentatív egyenruhával rendelkezett.



A Dunakeszi Önkéntes Tűzoltó Testület 30 éves fennállása emlékére készült kép (1933)

A tűzoltók aktív szerepet vállaltak a település különböző társadalmi eseményeiben: felvonultak, és díszőrséget álltak fogadásokon, egyházi és egyesületi ünnepélyeken, sőt még színészként is megállták a helyüket. A testület megalakulásának 10. évfordulója alkalmából a tagok a dunakeszi műkedvelőkkel színjátszó csoportot alakítottak, és a község háza tanácstermében előadták Csepreghy Ferenc *Piros bugyelláris* című népszínművét. Az előadást három alkalommal ismételték meg nagy sikerrel, mely a testületnek több mint kétezer korona tiszta jövedelmet hozott. Az esemény fontosságát jelzi, hogy az Ország-Világ képes újság egyoldalas tudósításban számolt be a történetekről.



A Piros bugyelláris szereplőgárdája 1913-ban

Alag 1910-es különválása után rövidesen megalakult az ottani tűzoltó testület, az Alagi Önkéntes Tűzoltó Egyesület is, mely a vasúttól keletre átvette a dunakesziek munkáját. A 28 tagot számláló egylet első parancsnoka Farkas József segédjegyző lett. Az alakuláskor a lovaregylet 500 koronát adományozott, de az eszközök beszerzéséhez szükséges pénz előteremtése érdekében az egyesület szinte azonnal jótékonyági bált rendezett. Az 1912. február 3-án és 4-én megrendezett műkedvelői előadással egybekötött táncmulatság hatalmas sikert aratott. A Vígsházban is sikerrel játszott *A képviselő úr* került színre. A férfi szereplők kivétel nélkül a tűzoltó legénységből kerültek ki. A darabot a testület agilis parancsnoka, Farkas József tanította be. A nagy érdeklődés miatt a Magyar Lovaregylet szállodájának, a Pavilonnak (melyben ezután szinte minden évben megrendezték a tűzoltóbált) nagy termei mindkét estén szűknek bizonyultak. A tiszta jövedelem 300 korona volt. Ennek ellenére ez a testület is állandó anyagi problémákkal küszködött. Rendszeresen gyakorlatoztak, de a szerkocsihoz szükséges lovakat a lovaregylet gazdaságától kellett kölcsönkérni. Jellemző példa a pénztelenségre, hogy az



Az Alagi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, középen a település vezetői



A dunakeszi tűzoltók megyei verseny győztes csapata a község házi szertár előtt 1911-ben

1927-es péceli versenyen csak úgy tudtak részt venni, hogy az öt pengő nevezési díjat Oláh Andor segédtsízt saját pénzéből fizette be, a legénység pedig vállalta az utazási és ellátási költségeket.

A pécelihez hasonló tűzoltóversenyeket viszonylag gyakran rendeztek, s ezeken a testületek igyekeztek ott lenni, hisz a találkozók a szakmai ismeretek elsajátítását is elősegítették. A dunakeszi tűzoltók országosan is kiemelkedő eredményekre voltak képesek, amelyre jó példa az 1911. évi országos versenyen elért hatodik, a megyei versenyen elért első, valamint az 1915-ös megyei és az 1933-as járási versenyen megszerzett első helyezések.



A dunakeszi tűzoltótestület tagjai segédkeznek a Fő út kövezésénél

A tűz elleni harcot vállaló önkéntes tűzoltók gyakran a férfias helytállás kimagasló példáit szolgáltatták. A kezdetleges tűzoltási viszonyok következtében számos tűzoltó kockáztatta, illetve veszítette életét. Az állami megbecsülés, ha anyagilag nem is, de erkölcsileg jelen volt. 1930 januárjában nagy elismerés érte a dunakeszi testületet. A belügyminiszter a tűzoltás és mentés terén negyed századon át kifejtett érdemes tevékenység jutalmául díszérmet adományozott az egyesület elnökének, Bohunka Alajosnak és alparancsnokának, Berkó Istvánnak. S bár 1948 után a társadalmi szervezetekkel szembeni általános politikai bizalmatlanság a tűzoltó egyesületi mozgalmat háttérbe szorította, kijelenthetjük, a dunakeszi és alagi önkéntes tűzoltók a jelmondatukhoz hűen teljesítették választott kötelességüket:

*„Ha dúl a bős elem,
E hármát ne feledd:*

*Erős kar, bátor szív, testvéri szeretet!
Jutalmad ez legyen: betöltöd tisztedet.”*

HESP JÓZSEF

Az alagi angol kolónia

III. rész

A Hesp és a Reeves család után, sorozatom harmadik részében további, egykor az alagi tréningtelephez kötődő, itt elhunyt, és eltemetett angolokat mutatok be. Ők is egytől-egyig a szakma kiválóságai voltak, nagyban hozzájárultak a magyar lósport fejlődéséhez, a hazai szakembergárda képzéséhez. Most azokkal ismerkedünk meg, akik nem Alagon, hanem a dunakeszi ún. Kegyeleti temetőben nyugszanak.

Az alagi temető 1910-es megnyitása előtt a település halottait a dunakeszi Fő út melletti temetőben (ma Kegyeleti temető) helyezték örök nyugalomra. Az itt fellelt öt brit síremlék csak töredék lehet. Valószínűleg többeket temettek ide, de nyughelyük mára már az enyészet, a nemtörődomség áldozata lett. Kezdjük a benzinkút melletti sarokban elhelyezkedő két sírral. Most sűrű növényzet közt bújnak meg, de néhány évvel ezelőtt még az országútról is jól láthatók voltak.



Henry Huxtable

Henry Huxtable (1849–1903) lovas pályafutását 15 évesen kezdte. 1888-ban Németországba, majd egy évre rá hozzánk szerződött. Jobban be sem mutatkozhatott volna, a pesti tavaszi meetingen egy nap alatt négyszer győzött. A népszerűséget így hamar kivívta, a közönség egyik kedvencének számított. A versenylátogatók pirospozsgás, kerek arca miatt „vén püspöknek” nevezték. E név annyira rajta ragadt, hogy többnyire a sajtó is így említette. Az Alagon elsőként letelepedett tréner, Price halála után gróf Batthyány Elemér a közben idomárrá lett Huxtable-re bízta istállóját. Legjobb lovai Ganache, Mindig és L' Astra voltak. Lelkiismeretes, egyik legszorgalmasabb trénerünk – írták róla. Két

fiát, Harryt és Robertet is lovasnak nevelte. Egyik leányát, Emilyt, az angol May zsoké vette feleségül. Henry Huxtable-t cukorbetegség gyötörte, váratlan halálát szívszélhűdés okozta.

Idősebbik fiát, a tőlünk menesztett Robertet, bárhová vetette a sors, bármennyire is jól ment a dolga, Magyarország után mindig gyötörte a honvágy. Egyetlen botlásáért súlyosan bűnhődnie kellett. Vétsége a körülményeket mérlegelve – védekezését egy évszázad múltán olvasva – megkérdőjelezhető. Az 1920-ban Indiában elhunyt Robert egyetlen örököse, a közben özvegygé vált leánytestvér, Emily lett. Őrá „szállt” a Fóti úton ma is megcsodálható egykori Huxtable-villa.

Mrs. Ball, Emma Rajoux (1853–1901) Svájc francia régiójából származott, leánykori neve is erre utal. Neveltetés céljából Angliába küldték. Jövendő férjével, Thomas Ballal ott ismerkedett meg. Ball, Baltazzi Hector meghívására Morvaországba, Jaspitzba került, ahol akadálylovaival szép eredményeket ért el. Közben hazalátogatott Angliába,



Mrs. Ball síremléke

és elhozta szerelmét. Összeházasodtak, húsz évig éltek együtt. Az istállótulajdonosok felfigyeltek Ball sikerére, nagyobb feladattal bízták meg. 1897-től Pricet, John Reevest és Henry Huxtablet követve Alagon működött. Kötelességtudó, csak hivatásának élő ember volt. Emma Ball nem élhette meg férje legnagyobb diadalait, Styrian és Rascal derbygyőzelmét, valamint utóbbi három Király díj nyeresét. 1901-ben Alagon szívbetegségben elhunyt. Hatalmas kőobeliszkje elfeledve áll a temetőkerítés közelében.

Ball az első világháború kitérője után felvette a magyar állampolgárságot, a háború után visszavonult, és visszautazott Angliába.

Kissé bentebb, a kerítés közelében futó temetői út mellett újabb két lovas-sírra bukkanunk. Edward Geoghegan (1866–1905) Írországból született. 1888-ban érkezett hozzánk, mint akadályzsoké. Az 1890-es évek egyik legeredményesebb lovasa volt. Háromszor nyerte meg a Monarchia legnehezebb akadályversenyét, a pardubicei Nagy Akadályt. Sikerült győznie a legnagyobb osztrák akadályfutamban, a Grosse Wiener Sommer-Steeplechase-ben is. 1897-ben 89 lovaglásból 21 győzelemmel ugrató champion lett. Az évtized végén két súlyos bukás után belátta, hogy pályát kell változtatnia. 1900-ban az Úrlovasok Szövetségének idomárjaként Alagon helyezkedett el. Szerény modora és szaktudása hamarosan megkedveltette, népszerűvé tette. Lovait kitűnő kondícióban állította starthoz. Különösen az Alagon idomíttató katonatisztek lovaival ért el szép sikereket. Szívesen foglalkoztatott magyar lovászfíúkat. Hiába jósoltak neki további sikereket, szép jövőt, tehetsége nem teljeshetett ki. Harminckilenc évesen tüdőbaj végzett vele. Földre dőlt, kettétört sírkövén a következő (meglepő módon német) felirat olvasható: *Edward Geoghegan/gestorben den 18. Februar 1905/ im 39. Lebensjahr/ und seine Frau /geb. Leopoldine Barawitzka/ gestorben den 9. Marz 1919/ im 48. Lebensjahr/*



Henry Huxtable sírja





Henry Barker sírja

er ist nicht todt/ er schlaft nur. (Edward Geoghegan/elhunyt 1905. február 18-án/39 éves korában/ és felesége/szül. Leopoldine Barawitzka/elhunyt 1919. március 9-én/48 éves korában/ő nem halt meg/csak alszik.)

Halála utánöccse, az eredetileg szíjgyártó William vette át istállóját, aki elsősorban akadálylovak előkészítésében jeleskedett. William a háború kitörése után tette le a magyar állampolgársági esküt, majd rögtön bevonult. A háború után rövid ideig még magánidomárként működött Alag közelében,

de amikor a tulajdonos felszámolta istállóját, későbbi sikerei színhelyére, Ausztriába távozott.

Közvetlenül a Geoghegan-sír mellett emelkedik Henry Barker (1862–1909) kőkeresztje. Barker egy newmarketi ügyvéd fiaként született, s mint ilyen, jó nevelésben részesült. A lovak szeretete vonzotta a pályára. Egy interjúban elmondta, hogy már 11 éves korában lovagolt versenyben, és mindjárt első lovaglására nyert. Az 1880-as években Angliában már keresett lovasnak számított. Egészen fiatalon lett a híres futtató, lord Roseberry zsoldja. Amikor a lord egy Rotschild lányt eljegyzett, felajánlotta Barkernek, ha feleségül veszi kényszerűen vált barátnőjét, a bájos „úrilány” 50 ezer font hozományt kap. Egyetlen feltétele, hogy örökre el kell hagyniuk Angliát. Barker belement az „üzletbe”. Az ifjú pár Németországba utazott, ahol a jó nevű jockey mindjárt szerződést is kapott. Baden-Badenben azonban egy akadályversenyben csúnyán bukott, hátgerincének két csigolyacsontját eltörte. Senki nem gondolta, hogy valaha még lóra ülhet. Végül szívós szervezete diadalmaskodott. A Magyarországon tenyésztő osztrák lovak Wiener-Welten Ausztriába hívta. Addigra a hozomány csaknem teljesen elfogyott. Sokba került a gyógykezelés, s a pénzzel sem igen tudott bánni, ezt a tulajdonságát élete végéig megőrizte.

Barker az angol lovasok közül a kengyelszíjat egy-két lyukkal rövidebbre csatolva elsőként utánozta az amerikai lovaglási stílust. De amikor nagy volt a tét, a verseny nehéznek tűnt, visszatért az angolok hosszú kengyelben lovaglós szokásához. A belföldi lovasok réme volt. A startnál kedve szerint rendezgette őket, versenyben jobbra-balra lökdöste a fiatalokat, akik nem merték feljelenteni a nagytekintélyű jockeyt. Hiába nyert Osztrák Derbyt is, nem törődve addigi komoly bukásaival, szívesebben lovagolt akadályokon, ezt tartotta igazi kihívásnak. Emlékezete szerint verseny közben 40-szer bukott, munkában még egyszer ennyiszer. Kulcsontját hétszer törte el, Liverpoolban medencetörés miatt hosszabb ideig élet-halál között lebegett. Az sem volt semmi, amikor Pesten – szerencsére súlyosabb következmények nélkül – a fejére esett. Egy súlyos bécsi bukását követően Kottingbrunnban mindjárt első próbálkozására lova a második gátnál elbukott. Barkert, nagy bámészkodó tömeg kísé-



Henry Barker

séretében, hordágyon vitték a mázsházban lévő orvosi szobába. Egyszer csak a hordágyat vivőket megállította, és egy üveg pezsgőt kért. Tízen is szaladtak, hogy a kedvenc jockey kívánságát teljesítsék. A pálya felé fordulva suttozta: „Good by! Race Course”, jót húzott az üvegből, mely kiesett a kezéből. Feje hátra hanyatlott és elájult. Felgyógyulása után szomorúan nézte a futamokat. Jövedelme nem volt, a lord havonta küldött segélyéből éltek. Idomítani szeretett volna. Hosszú várakozás után végre kapott három „gebét”, melyeket – látva, hogy nem boldogul velük – visszaadott. Ezután Tatáról Alagra, John Reeves mellé jött segédtrénernek. Végre nyugodt állást talált. Sokat betegeskedett, 1909-ben halt meg. Sírkövén a következő olvasható: *In Memory/ Of My Darling Husband/Arthur Henry Barker/ born 21. Sept 1862/ died 25. Nov 1909/Rest in Peace.* (Drága férjem, Arthur Henry Barker emlékére, ki született 1862. szept. 21-én, meghalt 1909. nov. 25-én. Nyugodjék békében!) A temetés után az özvegy visszatért Angliába. A szép napokra emlékező, hálás, talán még mindig szerelmes lord, hogy biztosítsa az egykori barátnő megélhetését, panziót vett neki.

A temető „újabb” részén találjuk Hitch György (1868–1954) és felesége sírját. George Henry Hitch az angliai Mildenhallban született. 1892-ben érkezett az Osztrák-Magyar Monarchiába, ahol Oberweidenben abrakmesterként helyezkedett el. Az 1900-as évek elejétől már Tatán dolgozott Heath idomár mellett, kinek 1912-ben bekövetkező halálakor átvette az istállóját. 1915 márciusában letette a honpolgári esküt, majd 1919-ben kiköltözött Alagra. A 20-as években érkezett pályafutásának csúcsára. Legjobb éve 1921 volt, amikor lovai közül Balbinus az Osztrák Derbyt, Vatinius pedig (pont Alagon) az első Magyar Derbyt nyerte. Legkedvesebb lova a kivételes képességű kanca, Starlight volt. 1929-től 1932-ig megszakítás nélkül idomár champion lett. Összesen négy Derbyt nyert. „Finomkezü” idomár, mondták róla, vagyis lovait kíméletesen készítette fel, nem kívánt tőlük erőt felül, azaz nem feszítette túl a „húrt”.

Nagy gondot fordított az istállózásra. Istállója télen is szellős volt, teletetési módszere alig ismerte a takarót. Sikerei a határon túl is ismertté tették a nevét. Többször hívták Olaszországba, de egyszer sem kellett a sokat ígérő meghívás, mert Alagon érezte magát legjobban, nem akart innen távozni. Testvérei és kiterjedt rokonsága Newmarket környékén éltek, tartotta velük a kapcsolatot. Lotját Róbert fia fokozatosan vette át, 1938-ban végleg visszavonult. Halálakor a Lóspórt Vállalat, a szaksajtó meg sem emlékezett róla. Fiai közül György Tatán maradt, az egyik bank cégvezetőjeként dolgozott, Ede állatorvos lett, Vilmos fiatalon meghalt, így a mesterséget egyedül Róbert folytatta.

Sorozatom következő, záró részében visszatérünk Alagra, s az angol kolónia ott eltemetett többi tagjával is megismerkedünk.



Hitch György sírja

KÁDÁR ENDRE

Mama
(részlet)

A pályaudvaron hiába kereste az urát, kereste magas vállát, fekete, hosszas elegáns arcát, nincs, nincs. Ha ott lett volna, talán ettől a pillanattól fogva újra jó lett volna minden. Lett volna egy szép órájuk, kart a karban a poros úton sétáltak volna, míg jön a következő vonat, amelyik visszaviszi őket Budapestre. Amint kilépett a pályaudvarról, a kinyíló alagi pályával, a nyári este tónusával, az esti mező füves-bogárhangos illatával, feléje indultak és visszaolvadtak beléje életének itt maradt figurái. Íme itt jön... tizennyolc éves, fehér fekete csíkos ruha, a drága lányos kalap... a tömeg... a lovak... elegáns ruhák színe, finom mozgások... A másik oldalra néz, együtt jönnek ketten. Második nyaruk. Mint egy címkép valamelyik angol sportlapon, mindkettőjükön londoni sport kosztümpipó, kalap tökéletes, és ő, most tudja, olyan tudattalanul boldog. Amott a friss fűben jön feléje harmadik éne. Sötétedik, az ura néhány lépéssel arrébb a zso-kékkal tárgyal, egyikük hátramarad, végigmustrálja mint a lovat... és ő olyan gyámoltalan.

Behunyja szemét és eltűnteti életének régi alakjait. Tévelygő, merre menjen, mit tegyen, huszonhárom éves kis lány, a gazdag házból csak álmos, édes jóságot hozott magával és hiányzik belőle az önfenntartási, a megtartási ösztön, amit a szegénység fejleszt ki az emberben.



A porban húzza a cipőjét, megy a versenypálya felé. Egy lovász gyerek jön feléje:

– Nagyságos asszony, a nagyságos úr azt üzeni, tessék megvárni a kis vendéglőben, mihelyt elvégezte a dolgát, jön a nagyságos asszonyért.
– Köszönöm. Mi újság kérem? – tudakozódik. – Bejött a Boris?

– Bizony nem, nagyságos asszony, csúnyán lemaradt a bestia!

– Istenem! Az uram haragszik?

A fiú a vállát vonogatja, nem tudja.

– Jó! Mondja meg az uramnak várom!



És megy a kis vendéglő felé, ahol annyiszor várta az urát. Előtte sör, vajás kenyér, mellette e karcsú, drága fiú, két órás kirándulás a szülei tudta nélkül, szavak: boldogság... utazás... a mi házunk... ha feleségem lesz: egy nyári délután emléke, öt évről. – Hogy egy jöttmenthez adjalak feleségül? Soha! – áll meg előtte az apja. – Ellenkezések, fenyítések, Papa elunja a dolgot. Boldog hónapok a külföldön, éjelezések a kávéházban. Kilencven koronás félcipő. – Jöjjön más-kor, nem tudok fizetni. – Nem szabad lett volna feleségül vennem téged. – Nekem olyan nő kellett volna, aki meg tud állni, nem te.



Minél többet van egyedül, annál többet keresi fel a pasz-szív, a tétlen, a magáramaradt természetek kielégülése, a múlta való visszaemlékezés, amelyből, mint egy ismerős melódiából, mindig új és új édességet tud kiérezni a lélek.

Kezd éhes lenni, dél óta nem evett s most hét óra. Nem hozat semmit, megvárja az urát, gyöngédtelenség lenne most nélküle enni. Végre, ott jön. Kicsit ideges lesz.

– Na, hallottad! – ül le melléje az ura. Az arca fáradt, kiadott dühével, kíméletlen harapásra kész.

– Hallottam!

– A bitang gebe volt egyetlen reménységem. Lemaradt. Becs-

telenül lemaradt. Az istenfáját minden pénzem ráraktam.

Jolán összerездűl, a kínos vonal, ami végigszalad az arcon, az ura felvert idegét még jobban fellázítja. Ránéz a felesége arcára, fáradt babasága leolvadt róla, mint a viasz, s ami alatta maradt, ez a hervadság, ez a megnyúlt kis fej magábahulló elbámulásával kóbor éjjeli nők vonásaira emlékezteti. Hogy megcsúnyult! Haraggal néz rá. Ej! Mi köti őket össze! Menjen haza, a gazdag apjához! S ő megy, nem neki való élet ez!

– Megyek! – ugrik fel.

A felesége felnéz rá. Megsajnálja.

– Mennem kell – mondja ernyedten. – Valami pénzt akarok szerezni. Beszélnem kell az egyik zsokéval. Nesze a kis táskám, nesze tíz korona, vacsorázz meg s légy a tíz órás vonatonál, majd haza megyünk.

A szájalom újra elfogja, megcsókolja? nem, minek, nincs kedve hozzá, megsimítja felesége arcát és elsiet.

Jolán hozat egy húsételt, de a harmadik falat után leteszi a villát, nem ízlik, nem éhes. Iszik egy kortyot. Elbámul, egy szerre a csendesség felébreszti, mit csináljon itt, legjobb lesz, ha mindjárt kimegy a vasúthoz.



Kilenc óra. Az állomás jelző csengője folytonos berregésével valami fülcsengető álmodást ad, a sínek csendesen búgva hozzák ide messzi vonatok mozgását. Tehervonat érkezik. Fütty, kerekek kongása, láncok csörgése, hangok, amelyben a vonat nekilökődve megáll és elnyugszik. A mozdony kojtolva ereszti füstjét, bárányok bégnek, borjúk, tehének bögnek és fel a kék magasságig és bele az árnyas mély messzeségbe iszonyú panasszal vész el az állati hang. A lélek egyszerre felhorkan, elugrik kultúrájától, vele érez az állatokkal és iszonyattal és fájdalommal válik el az élettől.

A vonatot is tovább megy. Fél tíz. Egy-két utas, munkás, szegényebb ügynök féle érkezik. Helyet keresnek maguknak s gubbaszkodva elülnek, mint este a baromfiak, az élettől megszoktatott és megtanított emberek meghúzódkodásával várják a vonatot.

Egy kutya lépeget lassan Jolán felé s csendesen helyet keresve magának, letelepedik. Néha felnéz, fejével hízelegve, – kérdezve integet, komoly barna szeme olyan titokzatosan, könnyesen csillog, hunyorgó szemén szinte megfogható a megfoghatatlan, az érzés, a hűség, a szeretet, a legemberibb.

Háromnegyed tíz. Valaki jön. Egy zsoké. Mi az, hol az ura, a vonat mindjárt itt lesz.

– Nagyságos asszony, a férje azt üzenteti, hogy csak tessék hazamenni, ő majd a reggeli vonattal jön.

– Köszönöm – feleli Jolán.



Hogy is csak? A zsoké társaságában Pestre. Az haza fogja kísérni. Aztán? Egynek már a szeretője volt. Miért, hogyan? Szerelmük: ez, ez lett belőle! Oh, förtelmes élet! Hol az ura kis táskája, benne van a revolver?

Bemegy, jegyet vált, két vonat találkozik Alagon s felszáll a bécsi vonatra. S Bécsben, az első szállodában a pályaudvar mellett mellbe lövi magát. [...]

(Közeadta: Lőrincz Róbert)

A fenti novella a *Nyugat* 1916/23. számában jelent meg.

A kunhegyesi születésű Kádár Endre (1886–1944) a *Nyugat* első nemzedékének tagjaként jelentkezett a magyar irodalomban. Írásai budapesti és vidéki lapokban egyaránt megjelentek. Novelláit, kritikáit 1909–1919 között közölte a *Nyugat*. Öt elbeszélést tartalmazó bemutatkozó kötete 1913-ban látott napvilágot *Asszonyportré* címmel. Első regényét, a *Balalajkát*, az Athenaeum adta ki 1919-ben. A *szerlem elmegy* című 3 felvonásos színművét a Belvárosi Színház mutatta be 1922-ben. Második regénye, az *Önbüntetés* 1935-ben jelent meg, szintén az Athenaeum kiadásában. Kádár Endre 1944 novemberében halt meg Auschwitzban. 2007-ben a kunhegyesi városi könyvtár előtti parkban emléktáblát avattak tiszteletére.



Kádár Endre

CSOMA ATTILA

Emléktáblák Dunakeszin

II. rész

Tovább folytatjuk Dunakeszi emléktábláit feldolgozó cikksorozatunkat. Elsőként a Szent István Általános Iskola falán található három emléktáblával foglalkozunk. Mindhárom emléktábla az iskola Táncsics utcai homlokzatán található, és az iskola történetén kalauzolnak végig.

Az első emléktábla az iskola építésére emlékezik. Dunakeszin már az 1771-es iskolai összeírás alkalmával nyilvántartásba vettek egy, a piactér északi részén működő nádfedeles iskolát. A község fejlődésével ez szűkösen bizonyult, de csak 1897-ben jutott el oda a település, hogy egy modern, négy tantermes, téglából készült iskolaépületet építsen. Az új iskola egyházi területen, a katolikus egyház jelentős támogatásával jött létre. Az intézmény jellege is egyházi volt, hivatalosan pedig Római Katolikus Elemi Népiskolának nevezték. Ennek az iskolának az építését örökíti meg az emléktábla, melynek szövege: „*Révész István plébános idejében Salkovics Károly műépítész ter. vázlatai nyomán építette: Brezina Bennó műépítész - építőmester 1897. évben.*” A felépült négy tantermes iskola a maga korában a vármegye legmodernebb iskolájának számított.



De ki is volt Brezina Benno, aki az épületet felépítette? Az építész alakjáról, életrajzáról a közel-múltig nem tudtunk semmit, egészen addig, amíg nem jelentkezett Brezina dédunokája, dr. Laky Ferencné, dr. Varga Izabella, és a következő életraj-

zot a Szemle szerkesztőségének rendelkezésére nem bocsátotta: „*Brezina Benno (1862-1932?) Oravitzán, Krassó-szörény vármegyében, a Bánáti régióban született. Édesapja Brezina János, Resicabánya főmérnöke volt, és ásványtani kutatásokat végzett. Édesanyja az olmützi Szt. Vencel székesegyház karnagyának a leánya, Maresch Katalin. A Maresch család híres kürt-zenész család volt. Dédapámnak egy fiútestvére volt, Brezina Rezső (1865-?). Mindketten építészek lettek, és közös cégben dolgoztak. Igen keresett építészekké tette őket Brezina Rezső kitűnő üzleti érzéke, dédapám művészi tehetsége. Tagjai voltak a Magyar Mérnök és Építész Egyletnek. A legtöbb munkájuk Budapesten, az Erzsébetvárosban található: főleg eklektikus, több emeletes lakóházak. Budapestnek ebben a kerületében a XIX. század végén felgyorsultak az építkezések a Nagykerút megépítése után. Dédapám kapott megbízást a később lerombolt „Regnum Marianum” templom felépítésére. A templomot Kotsits István tervei alapján dél-francia stílusban építették fel 1921-1931 között. A templom helyén ma egy kereszt emlékeztet az épületre. Nagy öröm volt számára a Dunakeszin végzett munka: a Városháza (Brezina Rezső) és az iskola építése. Nagyon szerette a települést, ezért Alagon a mai Kossuth u. 5. sz. alatt egy nyaralót épített a család részére. 1885-ben házasságot kötött Tóth Izabellával (1865-1916). Házasságukból egy leánygyermek született: Brezina Izabella. Nagymamám és családja állandó lakhelyéül választotta Alagot. Nagymamám Kiss Józsefné, Brezina Izabella haláláig a település lakosa maradt. Brezina Bennó lánya, és két unokája ma a Du-*

nakeszin, a régi temetőben alusszák örök álmukat. Brezina Rezsőnek sajnos nincsenek leszármazottai, felesége az 1930-as évek végén halt meg Budakeszin. Dédapám emlékét őrzi két dédunokája és két ükunokája.”

A terveket készítő Salkovics Károly is elismert fővárosi műépítész volt. Az ő tervei alapján készült el a dunakeszi városháza, majd olyan munkák fűződtek később a nevéhez, mint a temesvári Jézus Szíve templom tervezése, vagy a Margit-szigeti középkori kápolna ásatási munkálatainak vezetése.

Az iskola épülete hamar kicsinek bizonyult, így 1909-ben emeletet kellett építeni rá. Erről a bővítésről szól a második emléktábla: „*Gróf Csáky Károly püspöki kormányzása alatt Richter Béla plébános idejében Goldberg Simon tervei szerint emeletessé fejlesztetett 1909. évben.*” Goldberg Simonnak ez volt az első munkája a településen, ezt követte az alagi elemi népiskola felépítése 1910-ben, majd az alagi község háza építése 1910-1912-ben.

Ugyancsak az iskola falán találjuk az intézmény száz éves évfordulóját ünneplő emléktáblát: „*A névfelvétel és az e falak között eltöltött 100 tanév emlékére szülők és volt diákok adományából állította az iskola tantestülete. 1998. X. 16.*”



Az iskolától nem messze, a Szent Mihály-templomban is találunk három emléktáblát. Az oldalhajóban, a régi templomrész alatt találunk egy sírbolt-ra utaló emléktáblát. A sírboltot még a XVIII. század közepén alakíthatták ki. Bizonyított, hogy több személyt, köztük a templom első plébánosát is oda temették. A templom bővítése után a sírbolt feledésbe merült, a lejáratot sem ismerjük, valószínű, hogy a bővítéskor lefalazták.

A sírboltban nyugvók közül Kádár István és családja valószínűleg külön emléktáblát kapott.

Szintén az oldalhajóban található a templom 200 éves fennállását ünneplő emléktábla. A templom építése Dunakeszi akkori földesurához, Gróf Grassalkovich Antalhoz kötődik. Az alapkövet 1752 májusában rakták le. Az épületet 1756. szeptember 29-én szentelték fel, az első plébános Leszkovszky János volt. A templom idővel kicsinek bizonyult, így 1936-37-ben ki kellett bővíteni. A bővítést úgy oldották meg, hogy a régi templom hajója épségben megmaradt. Az emléktábla szövege: „*Pro Memoria. Szent Mihály főangyal tiszteletére 1756. évben épült ősi templom képezi e nagytemplomunk baloldali hajó-*



ját teljes épségében. Oszwald Gyula műépítész tervet és kivitelezést tett a nagytemplomunk építésénél. A faludi fieszl János esperesplébános áldozatkészségéből 1936-1937. évben. Plébániatemplomunkat Hanauer Á. István váci megyés püspök szentelte fel 1937. okt. 10-én. Örök emlékül az öregtemplom fennállásának 200. jubileumán. 1956. szept. 29-én. Dr. Vass Gyula esperesplébános."

A Szent Mihály-templom főhajójában találjuk a templom egykori plébánosainak emléket állító emléktáblát, amelyet a templom felszentelésének 250.

évfordulója alkalmából állítottak.

„Főhajítás Az Öregtemplom Felszentelésének 250. Évfordulója. Templomunk megálmodói és megalkotói előtt az Isten házában szolgálatot teljesítő lelképásztoraink előtt: Budai János 1725-1726, Szegedy József 1726-1728, Ordó Endre 1726-1728, Gerő Mihály 1729-1732, Szabó István 1732-1733, Verbőczy Imre 1733-1734, Pethes István 1734-1738, Papp János 1738-1739, Tary Pál 1740-1746, Almádi Endre 1746-1748, Leszkovszky János 1748-1769, Manigay György 1769-1785, Szeliga János 1785-1787, Kapitány Endre 1787-1796, Seress Pál 1796-1798, Nagy János 1798-1799, Thúry Boldizsár 1799-1815, Plichta János 1815-1824, Szépp Mihály 1824-1841, Holló Mihály 1842-1845, Szigethy Kilián 1845-1854, Schmidt János 1855-1856, Cserkúti János 1856-1857, Jaczkó Károly 1857-1869, Selmezy Ede 1870-1873, Mészáros József 1873-1887, Révész István 1887-1906, Richter Béla 1907-1925, Lakatos Kálmán 1925-1933, Fieszl Faludi János 1935-1956, Dr. Vass Gyula 1956-1971, Dr. Brusznay József 1971-1992.

Uram! Jó nekünk itt lennünk! Állították a Szent Mihály Egyházközség hívei és Kurdics József Esperes - Plébános 2006. szeptember 29."



Kiérve a Fő útra a Temető út és a Fő út sarkán, az egykori Kardos-pékség falán található az 1956-os forradalom és szabadságharc legfontosabb dunakeszi eseményét felidéző emléktábla, mely az akkor történeteket pontosan örökíti meg: „Örök emlékül. 1956. október 31-én a magyar forradalom és szabad-

ságharc leverésére érkezett szovjet katonákat itt tartóztatták fel a Dunakeszin szolgálatot teljesítő Országos Légvédelmi Parancsnokság katonái, mivel a szovjetek a visszafordulásra felszólító többszöri parancsnak nem tettek eleget, magyar katonáink kilőtték gépjárműüket. Ennek következtében hét szovjet katona meghalt egy pedig megsebesült. A gépjárműt a laktanya parancsnoka, Kampf István hadnagy vitette a helyszínre. A kialakult tűzharcban hősi halált halt Cserepkai István nemzetőr, négy gyermek édesapja. A kádári megtorlás idején a vérbíróság tizenegy fő katona és polgári személy ellen járt el. Közülük Korsós József őrmester és Czédli István őrmestert kivégezték. Társaikat súlyos börtönbüntetésre ítélték. Hőseink emlékét megőrizzük."

A Kegyeleti temető előterében, a Fő út mentén szép, rendezett sétányra találunk, amelyet egy aszfaltba mélyített emléktábla is díszít. Ez az ún. Keszi fasor, amelyet 1998-ban telepítettek, amikor a Kárpát-medence Keszi nevű településeinek találkozóját városunkban tartották. Az emléktábla is ennek állít emléket. Minden Keszi település ültetett akkor egy nyárfát, a találkozás emlékére. Azért a nyárfára esett a választás, mert ez a Kárpát-medence, és a magyarság vándorlásának korábbi színtereinek egyik meghatározó fafajtája. A faültetés ötlete Kollár Albintól, Dunakeszi díszpolgárától származott. A nyárfák tövéénél, az aszfaltburkolatban egy kis tábla van elhelyezve, mindegyiken annak a Keszi településnek a neve, amely az adott fát ültette. A jelenlegi Magyarország területére eső településeken kívül megtalálhatunk rajtuk felvidéki, délvidéki, erdélyi, sőt kárpátaljai településeket is, így a fasor amellest, hogy a város egyik üde színfoltja, a kárpát-medencei magyarság összetartozásának igazi szimbóluma. Az emléktábla szövege: „A Keszi fasor fűt az 1998. évi Keszi települések dunakeszi találkozójának alkalmából ültették a küldöttségek tagjai."



A Fő út 124. számú ház udvar felé eső falán található Tólos György emléktáblája. Az emléktábla Farkas (Wolf) Géza holokausztól való megmenekítésének és Tólos György szovjet fogságból való megmenekülésének állít emléket: „Soha többé fasizmust! Soha többé bolsevizmust! Ennek a háznak a pincéjében mentet-

te meg Farkas (Wolf) Gézá 1882-1948 élete kockáztatásával Tólos György 1898-1969 aki a foci sáni szovjet hadifogolytáborban éhezett 1945 I-VI. és neje Tólos Györgyné sz. Farkas Ilona 1905-1997 valamint sógornője Farkas Gézáné sz. Homoki Szabó Julianna 1901-1972 Géza bácsi holokausztól való megmenekülése emlékére édesapám hadifogságból történő hazatérése 50. évfordulóján. Istenünk iránti örök hálával: Tólos György 1931-. Dunakeszi, 1995. VI. 6."

Cikksorozatunk következő részében a Műhelytelep emléktábláit vesszük sorra.

SZAKÁLL LÁSZLÓNÉ Régi dunakeszi fényképek

A dunakeszi Kölcsey Ferenc Városi Könyvtár 2010-ben pályázatot nyert a Társadalmi Megújulás Operatív Program keretében a könyvtár szolgáltatásainak fejlesztésére. A program egyik projektje a város helytörténetének bemutatása volt egy internetes képadatbázis létrehozásán keresztül.

A könyvtár a munka elvégzéséhez szerződést kötött a dunakeszi Révész István Helytörténeti Gyűjteménnyel és a Tóth Mariska Hagyományörző Alapítvánnyal. A feladat a dunakeszi és alagi lakosok nagylelkűen a gyűjteménynek ajándékozott közel háromezer darab fényképéből ezeröttszáz digitalizált fotóhoz külön leírás és információs táblázat készítése volt. Az egyes szövegrészek részletesen tartalmazzák, hogy kiről, illetve miről van szó a fényképen, valamint, hogy mikor készült a felvétel. Továbbá szó esik az eredeti tulajdonosról, a kép adományozójáról és a fotó méretéről is. Az eredeti papíralapú fényképeket az érdeklődők a megjelenített leltári szám alapján könnyedén kikereshetik a gyűjteményben.

Az adatbázis létrehozásában három személy vett részt. A szöveget Szakáll Lászlóné állította össze, hiszen a fotók adományozóitól ő értesült az ehhez szükséges információkról. Szőke Kálmánné is jelentős részt vállalt a képleírások elkészítésében, Legindi Tímea pedig a meglévő információkat számítógépre vitte, ami az internetre feltöltve, a dunakeszi könyvtár honlapján elérhetővé vált a nagyközönség számára.

Mostani cikkünkben ebből az adatbázisból választottunk ki néhány korabeli fotót.



Az első kép 1938-ban készült a Római Katolikus Elemi Iskola (ma Szent István Általános Iskola) udvarán, az országzászló avatásán. Az országzászlókat leginkább iskolák közelébe emelték, hogy a gyerekek, fiatalok ezek tövében emlékezzenek meg a trianoni békediktátum Magyarországot romboló következményeiről. A zászló előtt az akkori tantestület áll. Balról a kalocsai Miasszonyunk Iskolanővérek, Amaranta, Krizasztroma, Auxélia, Hiacinta és Kapisztrána, mellettük Fiszl (Flaudi) János plébános, Bajnok Géza főkantort-tanító-igazgató, Tóth Mária tanító-nő, Pandúr József, Drumár László és Szakáll László kántortanítók.



A Dunakeszi Műhelytelepi MÁV Elemi Iskola (ma Bárδος Lajos Általános Iskola) udvarán 1941-ben volt az Országzászló és a hozzá kapcsolódó ún. Hármashalom avatása. A fenti, 1942. május 31-én készült fotón leventelányokat láthatunk, amint a Hősök Napján ünnepséget tartottak az emlékműnél. Verset mond (Lipniczkyné) Vadkerty Anna, tőle jobbra pedig Harangozó Anna látható. A Hármashalom mögött, a kerítésen túl az országút és az akkoriban közkedvelt Kiserdő látszik.

Ma már egyik zászló sem áll, az ötvenes években mindkettőt elbontották, de a téma újra aktuális városunkban. A Dunakeszi Civilek Baráti Köre ugyanis tervbe vette egy, a műhelytelepi Köröndön felállítandó országzászló emelését.

Említettük a Hősök Napját. Ennek az ünnepnek az eredete egy 1917-es törvényre vezethető vissza, melyben kimondták: minden település kömemléket állítson az első világháborúban elesett helybeliek nevével. 1924-ben már a Hősök emléknapjáról is rendelkezett törvény, mely előírta, hogy május utolsó vasárnapján tartsanak megemlékezést a háború hősi halottairól. Dunakeszin 1928-ban avatták az emlékművet, melynek talapzatán 115 hősi halott neve olvasható.

A következő két kép az 1938-as helyi megemlékezésen készült. Az első a hősi emlékmű megkoszorúzását örökíti meg. A koszorúzási ünnepségen az Országos Frontharcos Szövetség dunakeszi-alagi főcsoportjának tagjai állnak őrséget. A szövetség célja volt az első világháború egykori magyar tűzharcosai között ápolni és tovább fejleszteni a hazafias alapon nyugvó bajtársias szellemet.



A második képen a Dunakeszi Leventék Egyesületének tagjait láthatjuk, akik díszmenetben vonulnak a Hősi Emlékműhöz. A háttérben jól látszik az 1936-ban átépített, kibővített Szent Mihály-templom, melynek tornyáról ekkor hiányzik a toronysisak. Az ünnepségen Dunakeszi és Alag lakói (minden korosztály) is nagy számban képviseltették magukat.



A következőkben két iparoscsaládhoz köthető fényképekkel ismerkedünk meg. Kardos József (1896–1996?) pékmester szakmáját Tokajban tanulta ki. 1910-ben szabadult fel. Többek között Németországban, Franciaországban és Ausztriában is bővítette tudását. 1915-ben behívták katonának, ahol orosz fogságba került, és csak 1918-ban tért haza. Önálló pékmester 1919-ben lett, majd ezt követően 1926-ban telepedett le Dunakeszin, és megvásárolt kis parasztházában nyitotta meg pékségét. Jelentős közéleti személyiségként patronálta a Kézai Simon Dalkört, az Iparoskör kórusát, valamint ipar- és képviselőtestületi tag is volt. Az államosításig önállóan, államosítás után alkalmazottként dolgozott a pékségben, egészen nyugdíjaztatásáig. A következő kép 1926-ban készült, a „frissen” nyitott Kardos-sütőde előtt.



A Kardos pékségben a családtagokon kívül több segéd is dolgozott. A második, 1940-ben készült fényképen a kibővített üzlet ajtajában ők sorakoznak.



Az ugyancsak 1940-es képen jól látszik az 1936-ban kibővített parasztház, melyben a Kardos család lakott, illetve a pékműhely és az üzlet is működött.





A fenti fotó Rissanak Béla asztalosműhelyének udvarán készült az 1930-as években. Az aranyosmaróti származású idősebb Rissanak Ferenc volt a család első asztalosa, ő építette az Attila út 16. szám alatti családi házat 1916-ban, amiben mai napig a leszármazottai élnek. Az apa az Ipartestület vezetőségi tagja volt, fia, Rissanak Béla épület- és bútorasztalos (1906–1955) jelentős közéleti személyként az Iparoskör báljait szervezte. Mindkettőjük hobbija a méhészkedés volt.

A lap alján látható fotó Dunakeszi képviselőtestületét örökíti meg 1926-ban. A képen a következő személyek szere-

pelnek (Hámor Zsuzsa összeállítása): Felső sor balról: Szabó István kocsmáros, –, –, Száraz György, Pálinkás István kereskedő, Száraz György gazdálkodó, G. Veres István, –, Tóth ?, Szentes Rezső adóügyi jegyző, Györffy Tihamér tűzoltóparancsnok, Szlatényi Ernő anyakönyvvezető, Keresztes ? jegyző. Második sor balról: Kovács Ferenc ács, Hajnal Pál jegyző a gazdakör titkára, Bajnok Géza kántor-igazgató-tanító, Janszky László kovács, Heinrich Gyula kéményseprőmester, –, Janotai István Istvántelki Főműhely dolgozója, M. Tóth István gazda, Jakovlyev Csedomír rézművesmester, Budai Mihály tisztviselő, Dr. Pethő József állatorvos. Harmadik sor balról: Dr. Cseresnyés Ernő községi orvos, –, Szabó János gazdálkodó, D. Száraz István gazda, Száraz István szódás, Bohunka Lajos főjegyző, Holovics György gazda, törvénybíró, Hamacsék Ferenc, K. László József bírő, Tóth Lajos pék, Malmos Szabó István gazdálkodó, –, Breicha János patikus, Száraz János pénztáros. Elöl ülnek balról: Turcsányi (?) dobos-kisbírő, Cserepkai rendőr, Blaha kisdobos, postás.

A helytörténeti képanyag internetre történő felkerülésével szélesebb körben lehetőség nyílik a múlt, illetve gyökereink megismerésére. A gyűjtemény továbbra is várja az adományozók által felajánlott régi fotókat, iratokat, eszközöket és használati tárgyakat, tehát minden olyan emléket, amely a régimúltból való és hozzájárul városunk múltjának megismeréséhez a jelen generációk számára.

